

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 28. juna 2019. godine
Br. ref.:RK 1383/19

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI67/18

Podnosilac

Arbenita Arifi

**Ocena ustavnosti ukaza predsednika Republike Kosovo o proglašenju
pomilovanja br. DF-02-2018 od 10. aprila 2018. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Arbenita Arifi iz Prištine (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava ukaz predsednika Republike Kosovo o proglašenju pomilovanja br. DF-02-2018 od 10. aprila 2018. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke za koju podnositeljka zahteva navodi da je u suprotnosti sa Ustavom Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), ne precizirajući koja prava i slobode su joj povređena.

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona u Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 31 Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).
5. Dana 31. maja 2018. godine, Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) je na administrativnoj sednici usvojio izmene i dopune Poslovnika, koji je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo dana 21. juna 2018. godine i stupio na snagu 15 (petnaest) dana nakon njegovog objavljivanja. Sledstveno, pri razmatranju zahteva Sud se poziva na pravne odredbe novog Poslovnika koji je na snazi.

Postupak pred Sudom

6. Dana 7. maja 2018. godine, podnositeljka je podnela zahtev Sudu.
7. Dana 10. maja 2018. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Ivana Čukalovića za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Snezhana Botusharova (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Gresa Caka-Nimani.
8. Dana 14. maja 2018. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva.
9. Dana 16. juna 2018. godine, okončan je mandat sudijama: Almiru Rodriguesu i Snezhani Botushareva. Dana 26. juna 2018. godine, okončan je mandat sudijama: Altayu Suroyu i Ivanu Čukaloviću.
10. Dana 9. avgusta 2018. godine, predsednik Republike Kosovo je imenovao nove sudije: Bajrama Ljatifija, Safeta Hoxhu, Radomira Labana, Remziju Istrefi-Peci i Nexhmija Rexhepija.
11. Dana 17. avgusta 2018. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bajrama Ljatifija za sudiju izvestioca.
12. Dana 10. septembra 2018. godine, predsednica Suda je imenovala novo Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Arta Rama-Hajrizi (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Gresa Caka-Nimani.

13. Dana 12. septembra 2018. godine, Sud je obavestio predsednika Republike Kosovo o registraciji zahteva.
14. Dana 28. septembra 2018. godine, Kancelarija predsednika je dostavila Sudu komentare u vezi sa navodima podnositeljke zahteva.
15. Dana 15. oktobra 2018. godine, Sud je tražio od podnositeljke zahteva da razjasni svoje navode na ustavnim osnovama.
16. Dana 30. oktobra 2018. godine, podnositeljka zahteva je dostavila Sudu svoj odgovor.
17. Dana 14. maja 2019. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

18. Dana 11. oktobra 2010. godine, R.M. iz Prištine je izvršio krivično delo ubistva, a kao posledica toga ubijen je A.A., otac podnositeljke zahteva.
19. Dana 5. jula 2013. godine, Osnovni sud u Prištini-Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud) je presudom PKR. br. 32/2013, oglasio R.M. krivim za krivično delo ubistva iz člana 146. Krivičnog zakonika Kosova (u daljem tekstu: KZK) i krivično delo neovlašćeno vlasništvo, kontrola, posedovanje ili upotreba oružja iz člana 328. stav 2 KZK-a i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina i 6 (šest) meseci.
20. Dana 25. novembra 2013. godine, Apelacioni sud Kosova je presudom PAKR. br. 420/2013, nakon žalbe R.M. i Osnovnog suda u Prištini, potvrdio presudu Osnovnog suda PKR. br. 32/2013 od 5. jula 2013. godine.
21. Dana 5. aprila 2018. godine, Komisija za razmatranje i ocenu molbi za pomilovanje koju je odlukom (br. 65/2017) osnovao predsednik Republike Kosovo, nakon razmatranja i ocene dosijea velikog broja molbi za pomilovanje osuđenih lica, izradila je dokument kojim je predsedniku Republike Kosovo preporučila pomilovanje nekoliko lica od izdržavanja kazne.
22. Dana 10. aprila 2018. godine, predsednik Republike Kosovo je ukazom o proglašenju pomilovanja (DF-2-2018) oprostio kazne 14 (četrnaest) osuđenih lica. Među pomilovanim licima nalazio se i R.M., kome su oproštene 2 (dve) godine izdržavanja kazne.

Navodi podnosioca zahteva

23. Podnositeljka zahteva tvrdi da je ukaz predsednika koji ona osporava pred Sudom u suprotnosti sa Ustavom, ne precizirajući koja prava i slobode su joj povređena.
24. Podnositeljka zahteva prvo navodi da je osporeni ukaz "u suprotnošću sa Ustavom Kosova, zakona o pomilovanju. Ustav Kosova, u zakonu za

pomilovanje, navodi da se ne može pomilovati: 1. Ubistvo sa predumišljajem; 2. Teško i okrutno ubistvo; 3. Uticaj oproštaja od oštećene strane”.

25. Podnositeljka zahteva navodi: *“U spisku za pomilovanje od predsedavajućeg komisije [R.M] je kvalifikovan da je pomilovan za samo jedno krivično delo, a u stvari, on je kažnjen i optužen za 2 krivična dela. [...] Ni Predsednik, niti druge institucije Kosova nisu doneli nikakvu odluku kako bi pomogli mojoj porodici koji smo oštećena strana i koji smo ostali bez glave porodice. Od vas tražimo samo pravdu”.*
26. Podnositeljka zahteva dalje navodi: *“zbog prašine koja se nenamerno podigla dok je moj otac radio, ja sam u dobi od 16 godina ostala siročić, a ni predsednik, niti neka druga institucija, nisu doneli odluku da pomognu mojoj porodici koja je ostala bez glave porodice u njegovoj 46. godini. [...] Sve ovo me tera da ne verujem u pravosuđe u našoj zemlji, dovoljno je samo to što sam ostala bez oca. Ne mogu da živim mirno kada ubica uživa u slobodi, a sa druge strane mog oca pokriva crna zemlja”.*
27. Podnositeljka zahteva dalje navodi da nisu ispunjeni zakonski uslovi za pomilovanje R.M., odnosno da krivično delo za koje je R.M. osuđen nije predviđeno kao krivično delo za koje se može dati pomilovanje.
28. Podnositeljka zahteva navodi da je osporeni ukaz u suprotnosti sa Ustavom i Zakonom br. 03/L-101 o pomilovanju i naglašava: *“tražim od vas da na osnovu vaših prava ukinete ukaz od 11. aprila 2018. godine, konkretno da zatvorenik [R.M.] iz Dragaša ne dobije ukaz”.*

Komentari koje je dostavila Kancelarija predsednika Republike Kosovo

29. Dana 28. septembra 2018. godine, Kancelarija predsednika Republike Kosovo dostavila je Sudu odgovor na navode podnositeljke zahteva. U odgovoru je, između ostalog, navedeno: *“Komisija koju je osnovao predsednik Republike Kosovo odlukom (br. 65/2017) [...] je nakon razmatranja i ocene dosijea šesto šezdeset jedne (661) molbe za pomilovanje osuđenih lica, tokom 2018. godine, u skladu sa Uredbom (P) br. 02/2017 o kriterijumima i postupcima pomilovanja za osuđene osobe, preporučila predsedniku pomilovanje lica određenih u ukazu o proglašenju individualnog pomilovanja od 16.02.2018. i 10.04.2018. godine [...] Predsednik je doneo ukaz br. DF-02-2018 na osnovu člana 84 (29) Ustava Republike Kosovo, člana 8 (1) Zakona br. 03/L-101 o pomilovanju (SL. br. 46, 15. januar 2009. godine) i preporuke Komisije za razmatranje i ocenu molbi za pomilovanje od 05.04.2018. godine. [...] U tom smislu, član 3. Zakona br. 03/L-101 o pomilovanju, utvrđuje pomilovanje kao pravo predsednika koje ima za cilj korišćenje neredovnog i retkog sredstva za nagrađivanje vanrednog ponašanja i karaktera ili da adresira vanredna humanitarna uznemirenja. [...] Pravo na proglašenje pomilovanja je isključiva nadležnost predsednika Republike Kosovo i ne može se prenositi ni na jedan drugi organ”.*

Relevantne zakonske odredbe

Krivični zakonik Republike Kosovo (Zakonik br. 04/L-082)

GLAVA XI

POMILOVANJE

Član 112. Pomilovanje

- “1. Pomilovanjem, u skladu sa Zakonom o pomilovanju, posebno označena lica navedena poimenično postaju izuzetak od celokupnog ili delimičnog izvršenja kazne, ublažavanja kazne ili uslovne osude, ili brisanja osude.
2. Izvršilac ne može biti pomilovan od bilo koje osude za koju Odbor za Uslovni otpust nije odobrio uslovni otpust.*

Član 113. Efekti pomilovanja na treća lica

Davanje pomilovanja neće uticati na prava trećih lica stečena presudom ili kaznom”.

Zakon o pomilovanju br. 03/L-101

Član 3. Načela o pomilovanju

- “1. Pomilovanje je pravo Predsednika koje ima za cilj korišćenje neredovnog i retkog sredstva za nagrađivanje vanrednih ponašanja i karaktera ili da adresira vanredna humanitarna uznemirenja.
2. Predsednik, pomilovanjem oslobađa osuđeno lice od svih kazni za koje se tereti konačnom sudskom odlukom.*

Član 5. Kriterijumi za pomilovanje

- 1. Kriterijume koji se uzimaju u obzir prilikom donošenja odluke o pomilovanju utvrđuje predsednik u skladu sa Ustavom i važećim zakonom.
2. Okolnosti koje se mogu razmotriti prilikom pružanja pomilovanja obuhvataju ali se ne ograniču samo na:
2.1. težina zločina;
2.2. opasnost od recidivizma;
2.3. iskreno kajanje;
2.4. dobro ponašanje i karakter“.*

Prihvatljivost zahteva

30. Sud prvo treba da razmotri da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje precizirane Zakonom i Poslovníkom.

31. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

[...]

32. Sud podseća da je podnositeljka zahteva osporila ukaz predsednika Republike Kosovo DF-02-2018, kojim je predsednik Republike Kosovo pomilovao 14 (četnaest) lica, među kojima i R.M.

33. Sud na početku ocenjuje da na osnovu Ustava, "pojedinci" (fizička i pravna lica), u smislu člana 113.7 Ustava, nisu ovlašćeni da apstraktno osporavaju ukaz predsednika. Ustav izričito predviđa stranke koje su ovlašćene da osporavaju ukaz predsednika.

34. U tom kontekstu, Sud ocenjuje da u smislu člana 113.7 Ustava, pojedinci nemaju pravo da se direktno obraćaju Ustavnom sudu i traže od istog da oceni ustavnost ukaza predsednika koji je navodno u suprotnosti sa Ustavom.

35. Međutim, Sud primećuje da podnositeljka zahteva tvrdi da su ukazom predsednika, kao aktom javnog organa, povređena njena prava i slobode zaštićene Ustavom, ne precizirajući koja su to prava i slobode, i navodi da nisu ispunjeni zakonski uslovi za pomilovanje R.M., odnosno da krivično delo za koje je osuđen R.M, nije predviđeno kao krivično delo.

36. Sud utvrđuje da je podnositeljka podnela svoj zahtev Sudu u skladu sa članom 113.7 (individualni zahtev), kao i da je popunila i standardni obrazac Suda za individualne zahteve.

37. S tim u vezi, Sud podseća da je članom 113.7 Ustava veoma jasno i precizno utvrđeno: *“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa [...]*”.

38. Sud dalje ocenjuje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove prihvatljivosti propisane pravilom 39 [Kriterijum o prihvatljivosti] stav 3 Poslovníka, u kojem je utvrđeno:

“(3) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim pod sledećim uslovima:
[...]
(c) kada zahtev nije *ratione personae* u skladu sa Ustavom;
[...].”

39. Sud u konkretnom slučaju, ne ocenjujući pravnu prirodu ukaza predsednika Republike Kosovo o pomilovanju, ocenjuje da li su ispunjeni formalni uslovi za razmatranje zahteva u formi u kojoj je podnet od strane podnositeljke.
40. U vezi sa napred navedenim, Sud utvrđuje da se suština zahteva podnositeljke odnosi na tvrdnju o delimičnom i nezakonitom pomilovanju lica koje je osuđeno na kaznu zatvora osporenom odlukom i za koju podnositeljka zahteva tvrdi da nije u saglasnosti sa Ustavom i Zakonom o pomilovanju.
41. S tim u vezi, Sud primećuje da su pojedinci ovlašćeni da pokrenu postupak ako su njihova individualna prava i slobode koja im garantuje Ustav prekršena od strane javnih organa. Podnosilac mora biti direktno pogođen postupkom ili propustom o kome je reč (*vidi Amuur protiv Francuske*, presuda u slučaju br. 19776/92, od 25. juna 1996. godine).
42. Sud podseća da žalba mora biti podneta od strane ili u ime lica koja tvrde da su žrtve povrede ustavnih odredbi. Ta lica moraju biti u stanju dokazati da su "direktno pogođena" merom na koju se žale (*vidi slučaj İlhan protiv Turske*, predstavka br. 22277/93, ESLJP, presuda od 27. juna 2000. godine).
43. Sud dalje utvrđuje da pravo na pomilovanje od strane predsednika, koje je predviđeno članom 83. stav (29) Ustava, predstavlja diskreciono pravo predsednika i da su uslovi i okolnosti pod kojima se ono daje precizirani Zakonom o pomilovanju na koji se Sud prethodno pozvao, a ne pravo lica koje je osuđeno za izvršenje krivičnog dela da bude pomilovano.
44. Pravne posledice ukaza predsednika utiču i protežu se samo na osuđena lica, a ne na treća lica.
45. S tim u vezi, Sud se poziva na Krivični zakonik Republike Kosovo, odnosno na član 113. [Efekti pomilovanja na treća lica], koji propisuje: “*Davanje pomilovanja neće uticati na prava trećih lica stečena presudom ili kaznom*”.
46. U ovim okolnostima, Sud utvrđuje da se ukaz predsednika nije odnosio ni na jednu situaciju koja pogađa prava nekog drugog lica i samim tim nije moglo biti efekata navodnih povreda prava i sloboda podnositeljke jer se odnosio samo na lica određena u ukazu, iako je podnositeljka zahteva naslednica žrtve A.M., koju je ubilo lice obuhvaćeno osporenom odlukom (*vidi, inter alia*, slučajeve ESLJP-a *József Kátai protiv Mađarske*, br. 939/12, odluka od 18. marta 2014. godine, stav 25 i 26, i *Trivkanović protiv Hrvatske*, br. 12986/13, presuda od 2. i 6. oktobra 2017. godine, stav 49 i 51).
47. Sud podseća i na praksu Evropskog suda za ljudska prava, u kojoj on proglašava zahtev nespojivim *ratione personae* sa Evropskom konvencijom za

zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, u slučajevima kada podnosilac zahteva ne može dokazati da je žrtva povreda prava za koja tvrdi da su mu povređena (vidi, *inter alia*, slučajeve ESLJP-a *József Kátaí protiv Mađarske*, br. 939/12, odluka od 18. marta 2014. godine, stav 25 i 26, i *Trivkanović protiv Hrvatske*, br. 12986/13, presuda od 2. i 6. oktobra 2017. godine, stav 49 i 51).

48. Na osnovu napred navedenog, Sud utvrđuje da zahtev podnositeljke nije *ratione personae* u skladu sa Ustavom jer nije ispunio uslove predviđene članom 113.7 Ustava za individualne zahteve, pa se stoga, u skladu sa pravilom 39 (3) (c) Poslovnika, proglašava neprihvatljivim.
49. S obzirom na to da je utvrdio da zahtev nije *ratione personae* u skladu sa Ustavom, Sud ne smatra potrebnim da se upušta u razradu ostalih uslova prihvatljivosti.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, na osnovu člana 113.7 Ustava i pravila 39 (3) (c) Poslovnika, dana 14. maja 2019. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bajram Ljatić

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

